

ZAMONAVIY TIBBIYOTDA LOTIN TILINING AHAMIYATI

Abdullaxo'jayeve Robiya

Toshkent davlat tibbiyot universiteti stomatologiya yo'nalishi 1-bosqich talabasi

Duldulova Nargiza Ashimovna

Ilmiy rahbar: "Lotin tili va xorijiy tillar kafedrasi " o'qituvchisi.

Abstract: *This article provides an extensive analysis of the importance of the Latin language in modern medicine, including its historical development and its role in anatomy, pharmacology, and medical terminology. The study highlights the significance of Latin in ensuring scientific precision, terminological consistency, and facilitating international communication among medical professionals. The article also emphasizes the necessity of learning Latin in today's globalized medical environment and its role in enhancing professional competence.*

Keywords: *Latin language, medicine, anatomy, pharmacology, medical terminology, scientific precision, international communication, medical education*

Anotatsiya: *Ushbu maqolada zamonaviy tibbiyotda lotin tilining o'rni, uning tarixiy shakllanish jarayoni, anatomiya, farmakologiya va tibbiy terminologiyadagi ahamiyati keng yoritilgan. Lotin tilining ilmiy izchilligi, aniq ifoda va xalqaro muloqotni yengillashtirishdagi roli tahlil qilingan. Shuningdek, bugungi global tibbiyot amaliyotida lotin tilini bilishning zaruriy omillari hamda kasbiy ko'nikma va malakani shakllantirishdagi ahamiyati ko'rsatib berilgan.*

Kalit so'zlar: *lotin tili, tibbiyot, anatomiya, farmakologiya, tibbiy atamalar, ilmiy izchillik, xalqaro muloqot, tibbiy ta'lim*

Аннотация: *В данной статье подробно рассматривается значение латинского языка в современной медицине, его историческое формирование, роль в анатомии, фармакологии и медицинской терминологии. Анализируется значение латини для точности научных выражений, единообразия терминов и облегчения международного научного общения. Особое внимание уделено необходимости изучения латинского языка в условиях глобализирующейся медицины и его влиянию на профессиональную компетентность медицинских специалистов.*

Ключевые слова: *латинский язык, медицина, анатомия, фармакология, медицинские термины, научная точность, международное общение, медицинское образование*

Kirish

Lotin tili – qadimiy Rim davridan buyon ilm-fan, madaniyat va tibbiyot sohalarida muhim vosita bo'lib kelgan xalqaro til hisoblanadi. Hozirgi zamonaviy tibbiyotda ham lotin tili o'zining o'rnini saqlab qolgan bo'lib, asosan tibbiy terminologiya, anatomiya va farmakologiyada keng qo'llaniladi. Tibbiyotda ishlatiladigan so'zlarning ko'pchiligi lotin

tilidan kelib chiqqan bo'lib, bu shifokorlar va olimlar orasida xalqaro muloqotni osonlashtiradi. Shuningdek, lotin tilining aniq va izchil tuzilishi murakkab kasallik nomlarini va tibbiy atamalarni yagona shakl asosida ifodalash imkonini beradi.

Zamonaviy tibbiyotda lotin tilining ahamiyatini chuqur o'rganish, nafaqat tibbiy sohada bilimlarni mustahkamlash, balki bemorlar bilan samarali va aniq muloqot qilishga ham yordam beradi. Shu sababli, lotin tili tibbiyotning ajralmas qismi sifatida o'z dolzarbligini saqlab qolmoqda.

Tibbiyotda lotin tili turli sohalarda muhim rol o'ynaydi va uning ahamiyati kundankunga oshib bormoqda. Avvalo, tibbiy terminologiyada lotin tilining o'rni beqiyosdir. Masalan, kasallik nomlarida ishlatiladigan qo'shimchalar bemorning holatini aniqlashda yordam beradi: “-itis” yallig'lanishni bildiradi (stomatitis- og'iz bo'shlig'ining yallig'lanishi), “-oma” o'sma, shish (osteoma — suyak to'qimalarida hosil bo'lgan o'sma), “-emia” esa qon holatini ifodalaydi “an” prefiksi esa inkor ma'nosini anglatadi (anemia — kamqonlik). Shu tarzda, shifokorlar bir-birini turli mamlakatlarda tushunishda muammoga duch kelmaydi va kasallikni aniq diagnostika qilish imkoniyati oshadi. Anatomiya sohasida lotin tili aniq va izchil ifodani ta'minlaydi. Masalan, mushaklar, suyaklar va qon tomirlar nomlari lotincha ishlatiladi: “musculus deltoideus” (deltasimon mushak), “os sacrum” (dumg'aza suyagi), “vena femoralis” (son vena tomiri). Bu nomlash tizimi shifokorlar va talabalar uchun chalkashlikni kamaytiradi va amaliyotda to'g'ri yo'naltiradi. Misol uchun, jarroh operatsiya vaqtida “arteria carotis communis” va “vena cavae superior” kabi aniq nomlar orqali xavfsiz ishlay oladi.

Farmatsevtikada lotin tili hanuzgacha asosiy vosita sifatida qo'llaniladi. Retseptlar yozishda dorilarning nomi, doza va qo'llanilish shakli lotincha ifodalanadi. Masalan:

Recipe: Amoxicillini 500 mg – bu amoksitsillin dorisining 500 mg dozasini bildiradi.

Recipe: Paracetamoli 250 mg, in tabl. No 10 – 250 mg dozadagi parasetamol 10 tabletka sifatida berilishini ko'rsatadi.

Shuningdek, klinika va diagnostikada lotin atamaları bemorning holatini tushunishni osonlashtiradi. Masalan, “fractura radius” (bilak suyagining sinishi) yoki “luxatio humeri” (yelka bo'g'imining chiqishi) kabi atamalar jarayonni aniq tasvirlaydi va chalkashlikka yo'l qo'ymaydi.

Tibbiyot ta'limida lotin tilining ahamiyati katta. Talabalar anatomiyani o'rganayotganda lotin atamalarini bilish orqali ilmiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Shu bilan birga, lotin tilini bilish orqali talabalar xorijiy ilmiy maqolalarni o'qib, ularni tahlil qilish imkoniga ega bo'ladi.

Lotin tili, shuningdek, kasbiy etikada ham qo'llaniladi. Tibbiy yozuvlar va retseptlarda aniq va standart nomlash chalkashlikni kamaytiradi va bemor xavfsizligini ta'minlaydi. Masalan, noto'g'ri dorini yozish yoki noto'g'ri dozani belgilash xavfi kamayadi, chunki lotincha yozilgan retseptlar barcha shifokorlar uchun bir xil tushunarlidir.

Xulosa:

Lotin tili tibbiyot sohasida ilmiy an'analar va zamonaviy amaliyot o'rtasida ko'prik vazifasini bajaradi. Uning yordamida murakkab atamalarni tizimli ravishda o'rganish va ularni klinik ishda qo'llash osonlashadi. Shu bilan birga, lotin tilining mavjudligi talabalar va mutaxassislar uchun tibbiy bilimlarni chuqurroq tushunish va yangi ma'lumotlarni tez o'zlashtirish imkonini yaratadi.

Shifokor va talabalar uchun lotin tilini bilish nafaqat nazariy bilimni boyitadi, balki professional faoliyatda mustahkam poydevor bo'lib xizmat qiladi. Bu til orqali tibbiyotning turli sohalarida o'zaro hamkorlik va yangiliklarni oson tatbiq etish mumkin. Shu sababli, lotin tili zamonaviy tibbiyotning ajralmas qismi bo'lib qolaveradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1.Karimov A. To'laganova M. Tibbiyot terminologiyasi va lotin tili asoslari. —Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2020.

2.Исраилова, М., Дулдулова, Н., & Талипов, Б. (2024). ИННОВАЦИОННЫЕ И ИНТЕРАКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ЛАТИНСКОГО ЯЗЫКА В МЕДИЦИНСКИХ ВУЗАХ ДЛЯ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ. American Journal of Modern World Sciences,1(6), 381-386.

3.Oxford University Press. Oxford Handbook of Medical Terminology. —Oxford, 2020.

4.Duldulova, N. A. (2021). USING EDUCATIONAL GAMES IN THE TEACHING FOREIGN LANGUAGE IN HIGHER EDUCATION.Theoretical & Applied Science, (2), 161-164.

5.Israilova, M. N., Abidova, M. I., Sayfullaeva, L. S., Eshkuvatova, G. B., & Duldulova, N. A. (2023). FEATURES OF THE USE OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN PRACTICAL LESSONS AT TSDI.Экономика и социум, (10 (113)-2), 154-157.

6.Encyclopedia of the Latin Language. (2018). Moscow: Humanities Literature Publishing House.

7.Duldulova, N. A. Q. (2024). LOTIN TILINI O'QITISHDA QO'LLANILADIGAN INTERFAOL METODLAR.Academic research in educational